

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

02 Μαΐου 2018

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **04/06/2018**

Σημαντική σημείωση τεύχους Απριλίου:

Επισημαίνεται ότι από το προηγούμενο δελτίο του Μαρτίου, οι σειρές που παρουσιάζονται στους επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών, δηλαδή οι δείκτες στη Βιομηχανία, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και τις Κατασκευές έχουν αλλάξει ως προς την περίοδο βάσης τους. Συγκεκριμένα, ως νέα βάση ορίστηκε η περίοδος 2000-2010 (=100), διαφοροποιώντας έτσι τους δείκτες, οι οποίοι μέχρι και τον Φεβρουάριο 2018 διαμορφώνονταν με βάση την περίοδο 1996-2006. Οι σειρές όμως έχουν αναθεωρηθεί πλήρως προς τα πίσω, έτσι ώστε τα στοιχεία να είναι μεταξύ τους συγκρίσιμα. Ως αποτέλεσμα οι δείκτες με τη νέα περίοδο βάσης είναι συνολικά υψηλότεροι συγκριτικά με εκείνους με την παλαιότερη περίοδο βάσης. Η αλλαγή περιόδου βάσης από το IOBE δεν επηρεάζει το συνολικό δείκτη οικονομικού κλίματος για την Ελλάδα ή οποιαδήποτε άλλη χώρα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Σταθεροποίηση οικονομικού κλίματος σε Ευρωζώνη και ΕΕ**

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Απρίλιο παραμένει στα ίδια επίπεδα στην Ευρωζώνη, στις 112,7 μον., ενώ σχεδόν αμετάβλητος διατηρείται και στην ΕΕ, κερδίζοντας 0,3 μονάδες (στις 112,5 μον.)¹. Οι δείκτες γενικά σταθεροποιούνται μετά από ένα τρίμηνο πτωτικής πορείας, παραμένοντας σε υψηλά επίπεδα.

Συγκεκριμένα, στην **Ευρωζώνη**, η σταθεροποίηση των προσδοκιών είναι το αποτέλεσμα αφενός της μείωσης των δεικτών στις **Κατασκευές** (-0,7), το **Λιανικό εμπόριο** (-1,3) και τις **Υπηρεσίες** (-1,0), αφετέρου της οριακής ανόδου της **καταναλωτικής εμπιστοσύνης** (+0,3), με το δείκτη της **Βιομηχανίας** (+0,1) να σημειώνει σταθερότητα. Σε επίπεδο των μεγαλύτερων χωρών, ο δείκτης επιδεινώνεται στην Ολλανδία (-2,3) και την Ιταλία (-0,4), ενώ βελτιώνεται αντίθετα στην Ισπανία (+1,6), την Γερμανία (+0,0) και την Γαλλία (+1,1).

Σε επίπεδο **ΕΕ**, καταγράφεται πτώση στον δείκτη κλίματος στην Πολωνία (-0,7) και οριακά στο Ηνωμένο Βασίλειο (-0,4). Σε τομεακό επίπεδο, οι προσδοκίες ακολουθούν την τάση της Ευρωζώνης στις Υπηρεσίες και το Λιανικό Εμπόριο, αλλά στη Βιομηχανία και τις Κατασκευές καταγράφεται βελτίωση, ενώ στην καταναλωτική εμπιστοσύνη επιδείνωση. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +6,6 και +7,1 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής μεταβάλλονται θετικά και στις δύο ζώνες, αντίθετα με τις εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης, ενώ τα εκτιμώμενα αποθέματα παραμένουν στα ίδια επίπεδα.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +12,8 και +14,9 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται αρνητικά και στις δύο ζώνες, όπως και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της, όμως μόνο στην Ευρωζώνη.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +0,1 και -0,6 μονάδες αντίστοιχα στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα μεταβάλλονται αρνητικά και στις δύο ζώνες, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν κλιμάκωση. Τέλος, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες επιδεινώνονται οριακά στην Ευρωζώνη.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις +3,5 μονάδες στην ΕΕ και τις +4,5 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών επιδεινώνονται ελαφρά στην ΕΕ, όπως και οι προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες αντίθετα κερδίζουν έδαφος στην Ευρωζώνη.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -0,8 και +0,4 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους παραμένουν σχεδόν αμετάβλητες, ενώ οι αντίστοιχες για την γενική κατάσταση της οικονομίας μεταβάλλονται αρνητικά σε αμφότερες τις ζώνες. Στην πρόθεση

¹ Λόγω της αναθεώρησης των δεικτών της Γερμανίας και της Γαλλίας, πραγματοποιήθηκε μια μικρή προς τα πάνω αναθεώρηση του δείκτη κλίματος του Μαρτίου κατά 0,1 μονάδες στην Ευρωζώνη και την ΕΕ.

αποταμίευσης **καταγράφεται** ανάκαμψη στην ΕΕ, ενώ οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας επιδεινώνονται στην ΕΕ και βελτιώνονται στην Ευρωζώνη

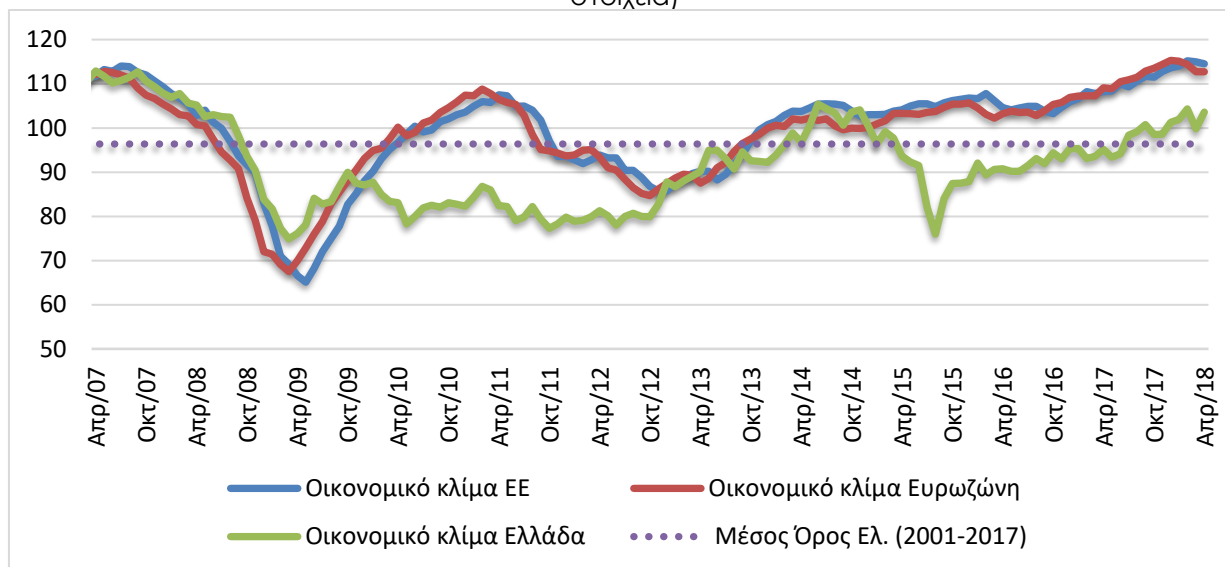
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος										
	Min	Max	2001-2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017				
ΕΕ-28	65,1 (Μαρ. 2009)	116,9 (Μάιος 2000)	99,7	89,8	94,9	104,4	106,0	105,6	111,7				
Ευρωζώνη	67,6 (Μαρ. 2009)	118,6 (Μάιος 2000)	99,1	89,9	93,2	101,3	104,1	104,7	111,3				
Ελλάδα	74,9 (Μαρ. 2009)	120,5 (Ιουλ. 2000)	96,0	80,9	91,6	100,5	89,7	91,8	96,6				
Περιοχή	2017												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
ΕΕ-28	107,8	108,2	108,4	110,0	109,3	110,6	111,7	111,5	112,8	113,6	114,0	115,2	
Ευρωζώνη	107,2	107,3	107,3	109,1	108,9	110,5	110,9	111,5	112,9	113,5	114,4	115,3	
Ελλάδα	95,3	93,1	93,6	95,2	93,4	94,2	98,4	99,2	100,8	98,5	98,6	101,3	
Περιοχή	2018												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
ΕΕ-28	115,0	114,5	112,6	112,3									
Ευρωζώνη	115,1	114,4	112,7	112,7									
Ελλάδα	101,9	104,3	99,8	103,6									

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) δεν μεταβάλλεται επί της ουσίας, τόσο στην ΕΕ (+20,9 από +21,3 μον.), όσο και στην Ευρωζώνη (+21,1 από +20,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται στην Ευρωζώνη και βελτιώνονται στην ΕΕ, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης και οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο χειροτερεύουν στην ΕΕ.

ΕΛΛΑΔΑ: Ανάκαμψη του οικονομικού κλίματος, βελτίωση και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος επανέρχεται τον Απρίλιο σε ανοδική τροχιά, συνεχίζοντας τη γενική θετική τάση των προηγούμενων μηνών, μετά την έντονη υποχώρησή του τον προηγούμενο μήνα, και διαμορφώνεται στις 103,6 μονάδες από 99,8 τον Μάρτιο (και 104,3 τον Φεβρουάριο). Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της ανόδου των επιμέρους δεικτών σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς της οικονομίας, πλην των Κατασκευών, αλλά και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη. Η τάση που πλέον διαμορφώνεται κατά τους τελευταίους πολλούς μήνες είναι συνεπής με το ρυθμό ανάπτυξης που διαγράφεται στην οικονομία, η οποία ανακάμπτει σταδιακά ακολουθώντας και την ισχυρή ανάπτυξη στο διεθνές περιβάλλον. Σε κάποιο βαθμό, η βελτίωση του δείκτη τον Απρίλιο πρέπει επίσης να αποδοθεί και σε εποχικούς παράγοντες και την εκκίνηση της τουριστικής περιόδου, όπου διαφαίνεται ισχυρή άνοδος της ζήτησης από το εξωτερικό, με θετικές επενέργειες στην απασχόληση και την ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα. Επίσης, η αναμενόμενη ολοκλήρωση της τελευταίας αξιολόγησης και του προγράμματος, παρά τις σημαντικές αβεβαιότητες που παραμένουν, δημιουργεί την προσδοκία ότι η οικονομία θα κινηθεί ανοδικά σε σύγκριση με το πρόσφατο παρελθόν. Η εξέλιξη, όμως, των προσδοκιών τους επόμενους μήνες θα εξαρτηθεί κατά κρίσιμο τρόπο από τις συνθήκες που θα διαμορφωθούν για την πορεία της ίδιας της οικονομίας εκτός του προγράμματος. Εάν, δηλαδή, θα μπορεί να δημιουργηθεί μια ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική ή εάν η οικονομία θα κινηθεί αδύναμα μέσα σε κινδύνους.

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση παραμένει αμετάβλητο, ενώ το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα αποκλιμακώνεται, με τις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να χάνουν έδαφος, αλλά ήπια
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων κινούνται θετικά, αλλά εκείνες για την απασχόληση επιδεινώνονται
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται σημαντικά, ενώ οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους ενισχύονται περαιτέρω, με τον δείκτη εκτιμήσεων για το ύψος των αποθεμάτων να αποκλιμακώνεται
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, όπως και εκείνες για την τρέχουσα ζήτηση χάνουν έδαφος, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της να βελτιώνονται οριακά
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη** οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών, οι αντίστοιχες για την οικονομική κατάσταση της χώρας και η πρόθεση για αποταμίευση βελτιώνονται αισθητά, ενώ στις προβλέψεις για την πορεία της ανεργίας καταγράφεται οριακή βελτίωση

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Μικρή βελτίωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, παρά την επιδείνωση στις προβλέψεις για την παραγωγή

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία διαμορφώνεται τον Απρίλιο οριακά υψηλότερα έναντι του προηγούμενου μήνα, στις 103,4 (από 102,6) μονάδες, υψηλότερα πάντως έναντι του αντίστοιχου περυσινού του επιπέδου (98,4 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση παραμένει αμετάβλητο, ενώ το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα αποκλιμακώνεται, με τις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να χάνουν έδαφος, αλλά ήπια.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διαμορφώνεται τον Απρίλιο εκ νέου στις -17 μονάδες, με το 28% (από ¼) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 11% (από 8%) να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις +22 (από +26) μονάδες, με το 32% των επιχειρήσεων να προβλέπει εκ νέου άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 10% (από 5%) μείωσή της.

γ) Ως προς τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό θετικό ισοζύγιο μειώνεται στις +5 (από +11) μονάδες, με το 18% των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 13% (από 6%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες *εξαγωγικής δραστηριότητας* καταγράφονται τον Απρίλιο κυρίως θετικές τάσεις: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** βελτιώνονται (+14 από +9 μον. ο δείκτης), όπως και οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** (+20 από +10 μον. ο δείκτης), με το ισοζύγιο στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** να χάνει παραμένει στο ίδιο επίπεδο (στις -14 μον.).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** επιδεινώνονται τον Απρίλιο (+21 από +28 μον. το ισοζύγιο), με το 1/3 των επιχειρήσεων να αναμένει εκ νέου άνοδο το προσεχές χρονικό διάστημα και ένα 12% (από 6%) μείωσή τους. Ο δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** διαμορφώνεται στις +14 (από +6) μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** διαμορφώνονται στους 4,9 (από 4,7), ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** κινείται τον Απρίλιο στο 71,5% (από 72,2%).

ζ) Ο θετικός δείκτης των +4 μονάδων στις **προβλέψεις για την απασχόληση** κερδίζει 11 μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης στο προσεχές τρίμηνο να κινείται στο 22% (από 8%), έναντι ενός 8% (από 5%) που αναμένει μείωσή της.

η) Οι **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** υποδηλώνουν οριακή άνοδο, με το σχετικό δείκτη να κινείται στη +1 (από -3) μονάδα και το 87% (από 84%) των επιχειρήσεων να μην αναμένει και πάλι μεταβολές τους το επόμενο τρίμηνο.

θ) Σχετικά με τα ερωτήματα που τίθενται ανά τρίμηνο στην έρευνα, οι **εκτιμήσεις για τις νέες παραγγελίες** επιδεινώνονται τον Απρίλιο σε σύγκριση με τον Ιανουάριο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +3 (από +7) μονάδες. Το 17% των επιχειρήσεων του τομέα αναφέρει πτώση των νέων παραγγελιών του, έναντι ενός 13% (από 9%) που δηλώνει αυξημένες νέες παραγγελίες.

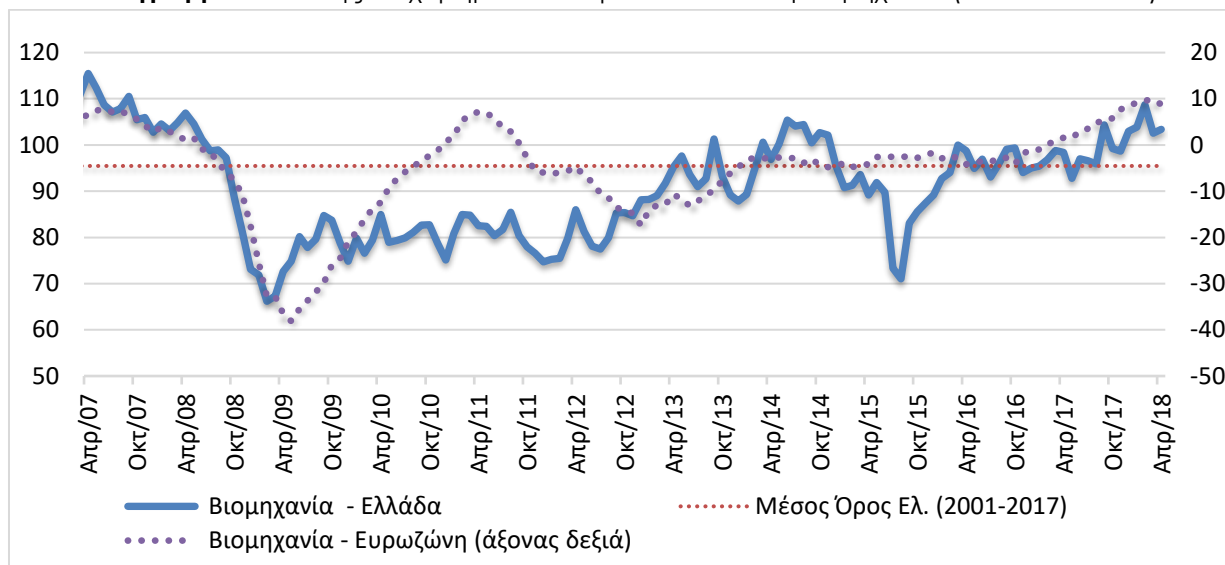
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας	Ακραίες τιμές				Μέσος όρος							
	Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017				
Βιομηχανία (2000-2010=100)	66,2 (Φ. 2009)	117,6 (Μάρ. 2000)	95,1	92,6	99,7	86,3	96,1	98,1				
2017												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
	95,4	96,8	98,8	98,4	92,8	97,0	96,6	95,9	104,4	99,2	98,7	103,0
2018												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
	103,9	108,7	102,6	103,4								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

ι) Ως προς τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, το 43% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η επιχειρηματική λειτουργία του είναι απρόσκοπτη, ενώ από τις υπόλοιπες, ένα 21% δηλώνει ως σημαντικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης και το 17% την κεφαλαιακή ανεπάρκεια.

κ) Στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων βελτιώνονται οριακά έναντι του προηγούμενου τριμήνου ως προς την εγχώρια αγορά (+12 από +10 μον. ο δείκτης), επιδεινώνονται ως προς τις λοιπές αγορές (+4 από +6 μον. το ισοζύγιο) και δεν μεταβάλλονται ως προς την αγορά της ΕΕ (+9 μον. ο δείκτης).

λ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με τις **προβλέψεις των επιχειρήσεων για τον προορισμό των εξαγωγών τους τους προσεχείς μήνες**, καταγράφεται πτώση στους σχετικούς δείκτες σε σχέση με τη μέτρηση Ιανουαρίου προς τις λοιπές χώρες (+15 από +22 μον.), τις χώρες της ΕΕ (+22 από +25 μον. ο δείκτης.) και τις Βαλκανικές χώρες (+4 από +14 μον.).

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι τάσεις των προσδοκιών είναι μικτές στις τρεις κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών επιδεινώνεται στα **Καταναλωτικά αγαθά**, υποχωρώντας στις 99,4 (από 104) μονάδες, λόγω της μεγάλης πτώσης στο ισοζύγιο

παραγγελιών και ζήτησης. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά**, ο δείκτης κινείται ανοδικά στις 99,5 (από 94,3) μονάδες, με το ισοζύγιο παραγγελιών και ζήτησης και τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να βελτιώνονται. Τέλος στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται στις 109,5 (από 103,7) μονάδες.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Οριακή επιδείνωση προσδοκιών, κυρίως λόγω των Δημοσίων Έργων

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές κινείται οριακώς πτωτικά τον Απρίλιο, στις 49,7 (από 50,6) μονάδες, χαμηλότερα και έναντι της αντίστοιχης περυσινής τους επίδοσης (52,4 μον.). **Σε κλαδικό επίπεδο, η τάση είναι ανοδική στις Ιδιωτικές Κατασκευές, αλλά πτωτική στα Δημόσια Έργα, με την αρνητική μεταβολή στο δεύτερο κλάδο να υπερβαίνει την άνοδο των προσδοκιών στον πρώτο κλάδο. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων κινούνται θετικά, αλλά εκείνες για την απασχόληση επιδεινώνονται.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -70 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων αμβλύνεται στις -63 μονάδες, με το 66% (από 74%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης μεταβάλλεται αρνητικά, στις -51 (από -42) μονάδες, με το 58% (από 51%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση των θέσεων εργασίας στον τομέα και το 6% (από 8%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων διευρύνεται στις -43 (από -39) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας μειώνονται στους 6,6 (από 7,8). Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες περιορίζονται (στις -22 από -32 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, το 14% (από 8%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 27% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση και το 40% την ανεπαρκή χρηματοδότηση ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, στις 74,5 (από 61,9) μονάδες, αρκετά υψηλότερα έναντι του αντίστοιχου περυσινού του επιπέδου (59,5 μον.). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών κερδίζει έδαφος και διαμορφώνεται στις -41 (από -62) μονάδες, ενώ οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου αμβλύνονται οριακά (στις -24 από -26 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων χειροτερεύουν, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -25 (από -8) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται οριακά (4,5 από 5,2 μήνες). Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες παραμένουν αν και περιορίζονται ελαφρώς, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -21 (από -27) μονάδες. Τέλος, αυξάνεται στο 31% (από 13%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 37% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 17% τη χαμηλή ζήτηση ως τα βασικότερα λειτουργικά τους προβλήματα.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** διαμορφώνεται χαμηλότερα και τον Απρίλιο, για τρίτο κατά σειρά μήνα, στις 33,1 (από 42,7) μονάδες, επίπεδο χαμηλότερο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (45 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο δείκτης των -76 μονάδων δεν μεταβάλλεται, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται πτώση στο σχετικό ισοζύγιο, το οποίο διαμορφώνεται στις -68 (από -53) μονάδες.

Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 73% (από 55%) αναμένει λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με το 5% (από 2%) να προβλέπει αύξησή τους. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, ο δείκτης για τις εκτιμήσεις του επιπέδου των τρεχουσών εργασιών των επιχειρήσεων έφθασε τις -54 (από -58) μονάδες, ενώ στο πεδίο των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο των -35 μονάδων αυξάνεται στις -22 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία ήταν 3% (από 5%), με το 1/3 να αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση, το 43% τη χαμηλή χρηματοδότηση και το 21% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά προσκόμματα.

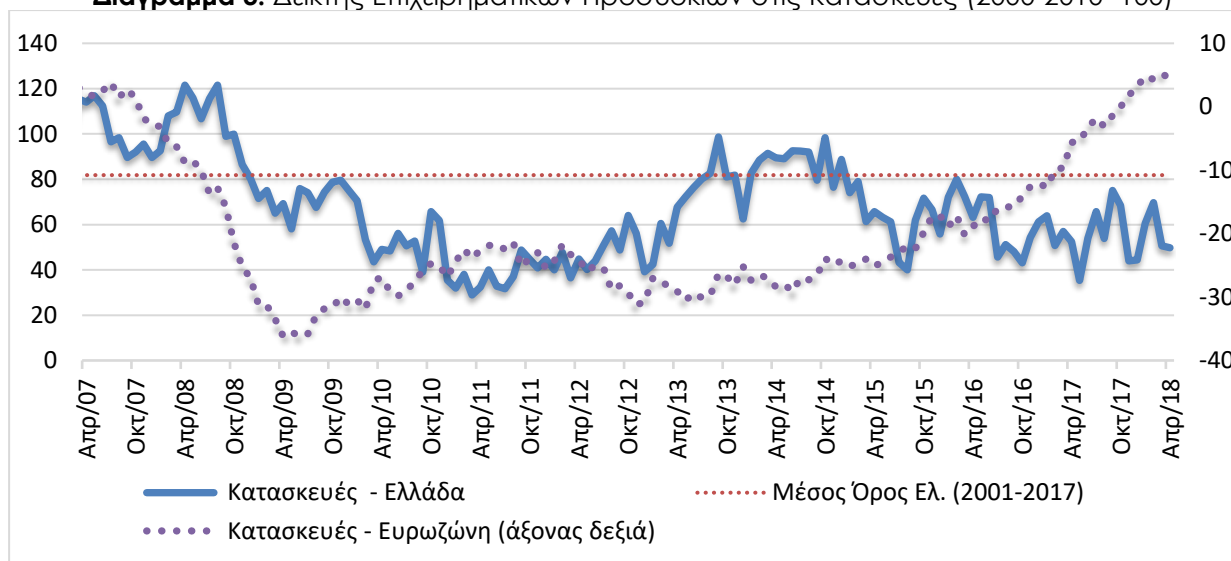
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Κατασκευές (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		28,9 (Μάρ. 2011)	155,7 (Μάρ. 2000)	80,8	71,5	88,4	62,0	61,3	55,4		
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
63,9	50,8	57,0	52,4	35,3	54,0	65,7	53,9	75,0	68,5	43,9	44,4
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
60,5	69,7	50,6	49,7								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Σημαντική βελτίωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, ανάκαμψη πωλήσεων

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** διακόπτει την πτωτική του πορεία και ενισχύεται σημαντικά τον Απρίλιο στις 106,4 (από 94,9) μονάδες, κινούμενος αισθητά υψηλότερα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (95 μον.). Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται σημαντικά, οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους ενισχύονται περαιτέρω, ενώ και ο δείκτης του ύψους των αποθεμάτων υποχωρεί, γεγονός που υποδηλώνει ρευστοποιήσεις.** Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους ενισχύονται, με τον σχετικό δείκτη να αλλάζει τάση

και να γίνεται θετικός στις +10 (από -9) μονάδες, καθώς το 43% (από 35%) των επιχειρήσεων δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι ενός 33% που αναφέρει το αντίθετο. Κλιμακώνονται εξάλλου και οι αισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο (στις +23 από +18 μον. το ισοζύγιο), ενώ και οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα να υποδηλώνουν αποκλιμάκωση (-7 από +6 μον. ο δείκτης). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, καταγράφεται σταθερότητα, καθώς το σχετικό ισοζύγιο παραμένει στις +16 μονάδες, ενώ κατά 5 μονάδες διευρύνεται το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την απασχόληση (στις +16 μον.). Τέλος, ως προς τις τιμές, το 91% των επιχειρήσεων αναμένει σταθερότητα.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** ενισχύεται τον Απρίλιο στις 79,9 (από 68,6) μονάδες, σε πολύ χαμηλότερη πάντως επίδοση σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή (90,6 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνονται, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -10 (από -23) μονάδες, με τις αρνητικές προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου να περιορίζονται επίσης (στις +3 από -7 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης υποδηλώνει αποκλιμάκωσή τους (+8 από +26 μον.), ενώ πιο ήπια θετικές εμφανίζονται οι προβλέψεις για παραγγελίες προς προμηθευτές (+8 από +16 μον.). Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου παραμένουν θετικές και ενισχύονται ελαφρά (+19 από +15 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές επικρατεί σταθερότητα.

Πτωτικά κινείται τον Απρίλιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 126,5 (από 133,4) μονάδες, πολύ υψηλότερα πάντως σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (104,2 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, επιδεινώνονται τόσο οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις (0 από +27 μον. το ισοζύγιο), όσο και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους (+41 από +58 μον. ο δείκτης), με τις αρνητικές εκτιμήσεις για τα αποθέματα να καταγράφουν περαιτέρω μείωση (-53 από -30 μον. το ισοζύγιο). Οι προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο κινούνται πτωτικά (+12 από +20 μον. το ισοζύγιο), με τις προσδοκίες για την απασχόληση να μην μεταβάλλονται για τέταρτο κατά σειρά μήνα (+12 μον. ο δείκτης). Τέλος ως προς τις τιμές, η τάση παραμένει προς τη σταθερότητα.

Σημαντική άνοδο καταγράφουν τον Απρίλιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 105,5 (από 88,3) μονάδες, πολύ υψηλότερα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (87,1 μον.). Το αρνητικό ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις δίνει τη θέση του σε θετικό δείκτη (στις +13 από -13 από -36 μον.), ενώ ταυτόχρονα οι αισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου ενισχύονται (στις +28 από +13 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων κινείται στις -6 (από +9) μονάδες, ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το σχετικό ισοσκελισμένο ισοζύγιο μειώνεται στις -9 (από +10) μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου σημειώνεται πτώση στο σχετικό δείκτη κατά 10 μονάδες (στις -33 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, στις τιμές, ο αρνητικός δείκτης των -3 μονάδων διαμορφώνεται στις -9 μονάδες.

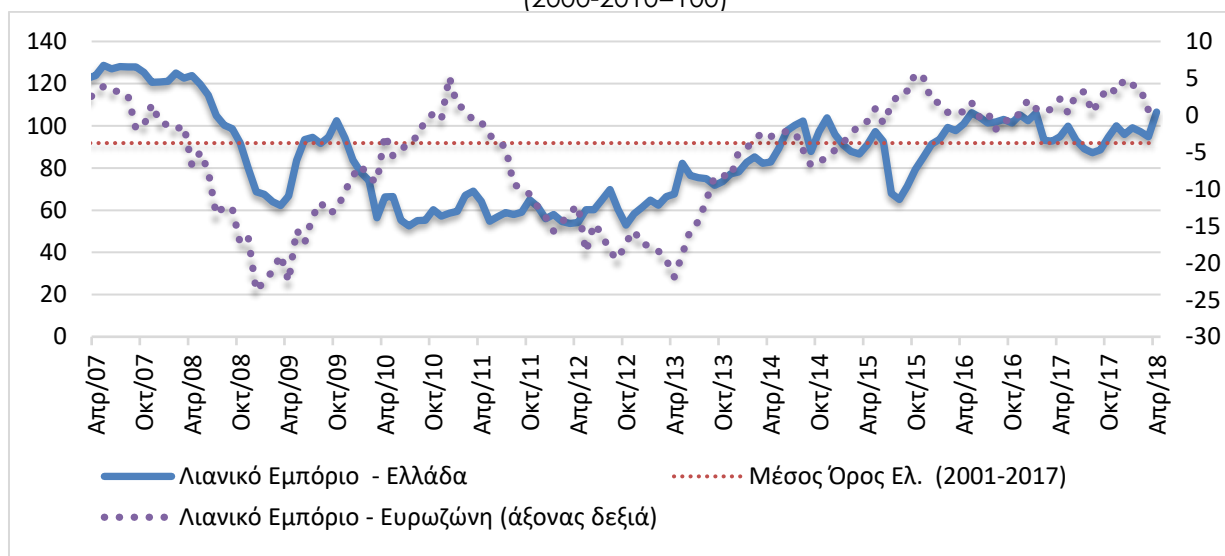
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)		Min	Max		2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017	
		52.6 (Ιουλ. 2010)	128.7 (Μάιος. 2007)		91.7	72.6	92.3	83.9	101.4	94.6	
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
106,1	93,2	92,7	94,9	99,8	93,1	89,1	87,2	88,7	94,7	100,1	95,9
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
99,1	97,2	94,9	106,5								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ανοδικά κινούνται τον Απρίλιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 140 (από 130,8) μονάδες, σε πολύ υψηλότερη επίδοση έναντι της αντίστοιχης περσινής (113,1 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου διευρύνεται στις +36 (από +22) μονάδες, αν και το αντίστοιχο στις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου παραμένει στις +45 μονάδες. Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης υποχωρεί κατά 10 μονάδες (στις -20), με τις προβλέψεις για την απασχόληση να συναινούν ομόφωνα στη σταθερότητα (-1 από +19 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, η τάση είναι επίσης θετική (στις +43 από +36 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις προβλέψεις των τιμών, το σχετικό μηδενικό ισοζύγιο κερδίζει 4 μονάδες.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** συνεχίζουν να επιδεινώνονται και τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να μειώνεται στις 86,2 (από 92,2) μονάδες, σε παραπλήσια επίδοση με την αντίστοιχη περσινή (84,4 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, ο δείκτης τρεχουσών πωλήσεων μπορεί να είναι οριακά θετικός (+2 από -1 μον.), αλλά οι πολύ αισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου εξανεμίζονται (+1 από +24 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Τα αποθέματα πάντως παραμένουν σε φυσιολογικά για την εποχή επίπεδα, με τον σχετικό δείκτη να διατηρείται ισοσκελισμένος, ενώ το ισοζύγιο των +23 μονάδων στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές αυξάνεται κατά 3 μόλις μονάδες. Στα ίδια σχεδόν επίπεδα

παραμένουν για τέταρτο διαδοχικό μήνα οι προβλέψεις για την απασχόληση (+20 μον. το ισοζύγιο), όπως και στις τιμές, όπου και πάλι σχεδόν ομόφωνα οι επιχειρήσεις του κλάδου αναμένουν σταθερότητα (+2 μον. ο δείκτης).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Ιδιαίτερα αισιόδοξες εκτιμήσεις και προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης, ανάκαμψη επιχειρηματικών προσδοκιών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** κινείται ανοδικά τον Απρίλιο και διαμορφώνεται στις 100,3 (από 92,4) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περυσινά (82,4 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων και την τρέχουσα ζήτηση ενισχύονται, όπως και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των *εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων* διευρύνεται στις +15 (από +4) μονάδες, εξέλιξη ανάλογη με εκείνη στις *εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση* (+5 από +1 μον.). Στο ίδιο μήκος κύματος, ενισχυμένες βρίσκονται και οι *προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου* (+30 από +18 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με τις προβλέψεις για την απασχόληση να μεταβάλλονται επίσης θετικά (+26 από +11 μον. ο σχετικός δείκτης). Στις τιμές, το σχετικό ισοσκελισμένο ισοζύγιο αυξάνεται κατά 7 μονάδες, ενώ το 30% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 26% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 23% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 17% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών η εικόνα είναι η ακόλουθη:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** κινείται ανοδικά και τον Απρίλιο, στις 118,7 (από 110,8) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (104,3 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων κερδίζουν συνεχώς έδαφος (+24 από +7 μον. το ισοζύγιο), ενώ και στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο δείκτης των +7 μονάδων αυξάνεται κατά 4 μονάδες. Οι αισιόδοξες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση ενισχύονται οριακά (+32 από +30 μον. το ισοζύγιο), όπως και το ισοζύγιο απασχόλησης του κλάδου (+30 από +28 μον.). Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται εκ νέου στις +19 μονάδες, ενώ τέλος, αυξάνεται στο 40% (από 1/3) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με ένα 24% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 12% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 22% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Πτωτικά κινείται και τον τέταρτο μήνα του νέου έτους ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), φθάνοντας στις 111 (από 118,1) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με πέρυσι (77,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων μεταβάλλονται αρνητικά, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται στις +10 (από +30) μονάδες, ενώ σε χαμηλότερη τιμή διαμορφώνεται και ο δείκτης στις εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης (στις -10 από -4 μον.). Σχετικά με τις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης πορείας της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται από τις +30 στις +35 μονάδες, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σημαντική άνοδος, με το ισοζύγιο να κινείται στις +40 (από +26) μονάδες. Στις προσδοκίες για τις

τιμές, ο δείκτης των -4 μονάδων ισοσκελίζεται, ενώ τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία υποχωρεί στο 5% (από 26%), με το 57% των επιχειρήσεων να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα, το 12% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και ένα 27% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

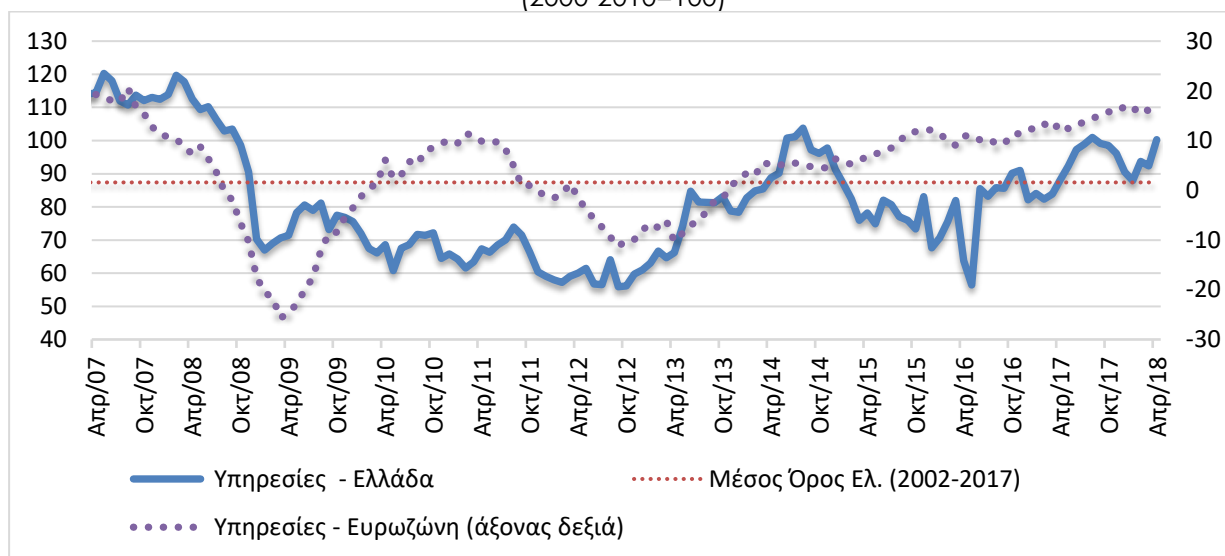
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομείς		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		Min	Max		2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017	
		55.9 (Σ. 2012)	140.2 (Ιουλ. 2000)		87.6	75,3	93,3	78,2	79,3	92,7	
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
84,0	82,3	83,8	88,2	92,3	97,3	99,0	101,0	99,1	98,6	96,2	90,6
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
88,0	93,7	92,4	100,3								

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Χαμηλότερα κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες** ο οποίος φθάνει στις 67,4 (από 74,1) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (61,4 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων χάνει 19 μονάδες (στις -40 μον.), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται πτώση των 15 μονάδων (-22 μον. το ισοζύγιο). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης βελτιώνονται, με το σχετικό δείκτη να ισοσκελίζεται (από -10 μον. ο δείκτης), ενώ και στις προβλέψεις για την απασχόληση το σχετικό ισοζύγιο παραμένει στις -10 μονάδες. Οι προσδοκίες για τις τιμές παραμένουν αποπληθωριστικές (στις -16 από -14 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, διαμορφώνεται στο 14% (από 16%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 31% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 26% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 17% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** επιδεινώνεται τον Απρίλιο στις 85 (από 93,5) μονάδες, σε υψηλότερο πάντως επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (74,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων χάνουν αισθητά έδαφος (στις -3 από +14 μον. ο δείκτης), αντίθετα όμως από τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (+11 από +6 μον. ο δείκτης), με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της να επιδεινώνονται και το σχετικό δείκτη να μηδενίζεται (από +19 μον. ο δείκτης). Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου σημειώνεται αποκλιμάκωση των θετικών προσδοκιών (0 από +17 μον. ο δείκτης), ενώ ως προς τις προβλέψεις για τις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εξομαλύνεται σημαντικά (+5 από -11 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 27% των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 31% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 21% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 10% τους λοιπούς παράγοντες ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με τον σχετικό δείκτη να αυξάνεται τον Απρίλιο στις 86 (από 78,1) μονάδες, σε οριακά υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (84 μον.). Το ισοζύγιο των -15 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αυξάνεται κατά 3 μονάδες, ενώ ο δείκτης των -19 μονάδων των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση αυξάνεται κατά 17 μονάδες. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης σημειώνεται επίσης θετική μεταβολή στο σχετικό δείκτη (στις +19 από +12 μον.), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου το σχετικό ισοζύγιο παραμένει σταθερό στις +14 μονάδες. Ο ισοσκελισμένος δείκτης τιμών χάνει 5 μονάδες, ενώ τέλος, το 38% (από 23%) των επιχειρήσεων δηλώνει ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με το 33% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 13% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Βελτίωση στην καταναλωτική εμπιστοσύνη, καλύτερες προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας και των νοικοκυριών**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης διαμορφώθηκε τον Απρίλιο υψηλότερα σε σύγκριση με τον Μάρτιο, στις -48,8 (από -52,8) μονάδες, στην υψηλότερη επίδοση της τελευταίας τριετίας και αισθητά υψηλότερο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (-72,2 μονάδες). **Το γεγονός ότι για ακόμα έναν μήνα δεν σημειώθηκαν σημαντικές πολιτικοοικονομικές εξελίξεις π.χ. σχετικά με την τέταρτη αξιολόγηση του τρέχοντος προγράμματος και τα μέτρα για το δημόσιο χρέος, θεωρείται ότι αποτελεί τη βασική αιτία της ενίσχυσης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Ενδεχομένως η αύξηση του δείκτη τον Απρίλιο να οφείλεται εν μέρει σε εποχικούς παράγοντες, όπως η εκκίνηση της τουριστικής περιόδου, με τις θετικές επενέργειές της στην απασχόληση και την οικονομική δραστηριότητα. Άλλωστε, ο σχετικός κλαδικός δείκτης προσδοκιών αυξήθηκε σημαντικά, όπως παρουσιάστηκε προηγουμένως στο τρέχον δελτίο.** Οι Έλληνες καταναλωτές παραμένουν για άλλον ένα μήνα οι πλέον απαισιόδοξοι στην ΕΕ, ενώ ακολουθούν αυτοί από τη Βουλγαρία (-22,9 από -22,2), τη Ρουμανία (-23,2 από -24,5), την Κροατία (-11 από -12,3) και το Ην. Βασίλειο (-8,3 από -7,9). Ο μέσος δείκτης στην ΕΕ διαμορφώθηκε στις -0,8 (από -0,3) μονάδες και στην Ευρωζώνη στις +0,4 (από +0,1) μονάδες. Ανοδική τάση σημειώνεται τον Μάρτιο σε 13 (από 10 τον Μάρτιο) χώρες, ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 15 χώρες: οι σκανδιναβικές (Δανία, Σουηδία, Φινλανδία), το Λουξεμβούργο, η Τσεχία, η Γερμανία, η Μάλτα, η Ολλανδία, η Αυστρία, η Πορτογαλία, η Κύπρος, η Πολωνία, η Ιρλανδία, η Σλοβενία και το Βέλγιο. Αναλυτικά:

- **Σημαντική βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνονται τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -45,8 (από -50,7) μονάδες. Το 57% (από 61%) των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 5% (από 4%) προβλέπει εκ νέου μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +0,8 και -0,2 μονάδες αντίστοιχα.

- **Ανάκαμψη και στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο βελτιώθηκε τον Απρίλιο και διαμορφώθηκε στις -44,4 (από -51,5) μονάδες. Το 59% (από 63%) των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 10% (από 7%) το οποίο αναμένει ελαφρά βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -4 και +1,6 μονάδες.

- **Βελτίωση στην πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες ανέρχεται τον Απρίλιο στις -72,8 (από -76,3) μονάδες. Το 72% (από 73%) των νοικοκυριών δεν θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 11% (από 10%) τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +1,1 και -2,2 μονάδες αντίστοιχα.

- **Οριακά λιγότερο απαισιόδοξες προβλέψεις για την πορεία της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες μειώνεται οριακά τον Απρίλιο στις +32,1 (από +32,8) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώνεται στο 53% (από 52%), με το 18% (από 16%) των ερωτηθέντων να αναμένει εκ νέου ελαφρά ή αισθητή μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +1,4 και -2,3 μονάδες αντίστοιχα.

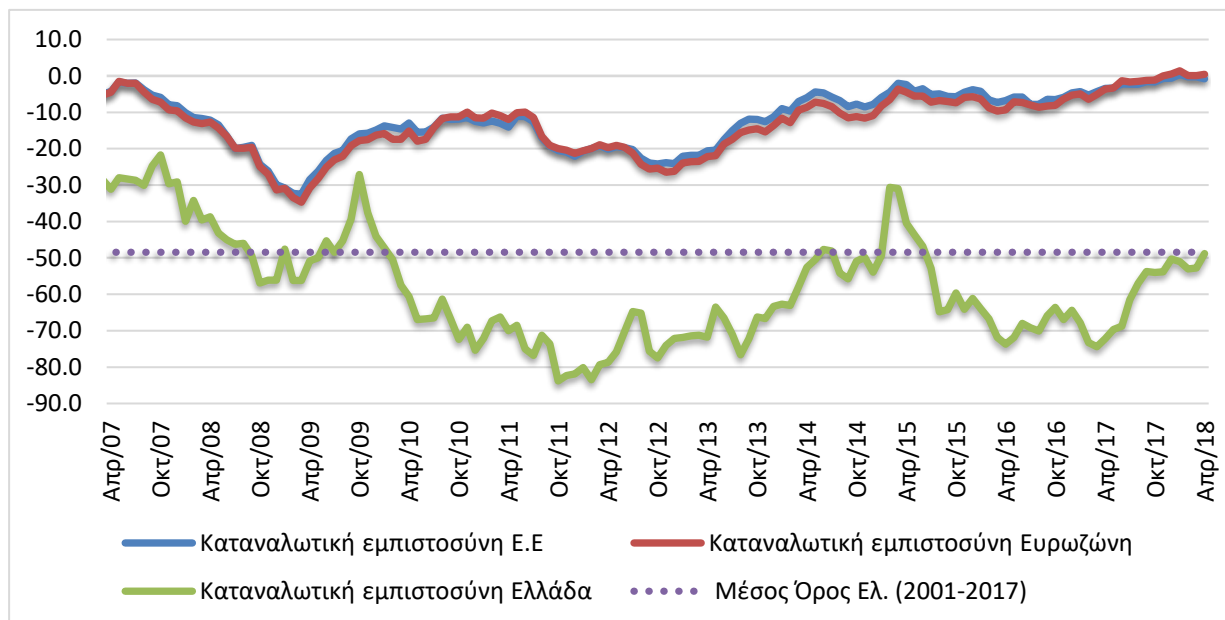
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι										
	Min	Max	2001-2017	2011	2013	2014	2015	2016	2017				
ΕΕ-28	-32,5 (Μάρ. 2009)	1,4 (Αυγ. 2000)	-11,7	-15,6	-16,7	-7,2	-4,4	-6,3	-2,7				
Ευρωζώνη	-34,7 (Μάρ. 2009)	2,0 (Αυγ. 2000)	-13,0	-14,4	-18,7	-10,2	-6,2	-7,7	-2,5				
Ελλάδα	-83,8 (Ο. 2011)	-5,8 (Απρ. 2000)	-49,0	-74,1	-69,4	-54,0	-50,7	-68,0	-63,0				
Περιοχή	2017												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-28	-4,3	-5,3	-4,3	-3,4	-3,3	-2,2	-2,3	-2,3	-1,6	-1,7	-0,7	-0,6	
Ευρωζώνη	-4,9	-6,4	-5,1	-3,6	-3,3	-1,3	-1,7	-1,5	-1,2	-1,1	0	0,5	
Ελλάδα	-67,8	-73,3	-74,4	-72,2	-69,7	-68,8	-61,5	-57,0	-53,7	-54	-53,8	-50,3	
Περιοχή	2018												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-28	0,4	-0,3	-0,3	-0,8									
Ευρωζώνη	1,4	0,1	0,1	0,4									
Ελλάδα	-51	-53	-52,8	-48,8									

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

• **Σχεδόν αμετάβλητες οι πληθωριστικές προσδοκίες**

Σχεδόν στο ίδιο επίπεδο διαμορφώνονται οι προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, με το σχετικό δείκτη να βρίσκεται στις +9,1 (από +9,4) μονάδες. Το 41% των νοικοκυριών

προβλέπει άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 35% αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +20,1 και +16,1 μονάδες.

- **Επιδείνωση στην πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) επιδεινώνεται τον Απρίλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -54 (από -51,7) μονάδες. Το 63% (από 60%) των καταναλωτών προβλέπει ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 3% αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώνονται στις -14,1 μονάδες στην ΕΕ και στις -15,6 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Μείωση του ποσοστού των καταναλωτών που δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί»**

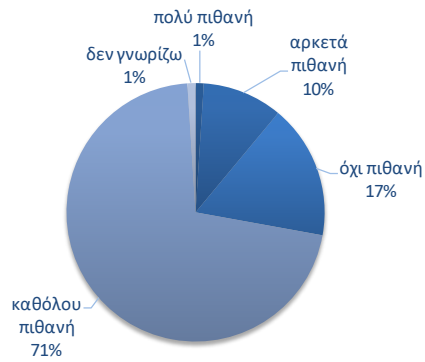
Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» αυξάνεται τον Απρίλιο στο 70% (από 67%), ενώ διατηρείται σχεδόν σταθερό στο 10-11%, το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αυξάνονται στο 10% (από 7%) του συνόλου, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» μειώνονται στο 9% (από 15%).

Τον Απρίλιο, στην έρευνα καταναλωτών εξετάζονται **τρία επιπρόσθετα ζητήματα** σε τριμηνιαία βάση, τα οποία εξειδικεύουν περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικά:

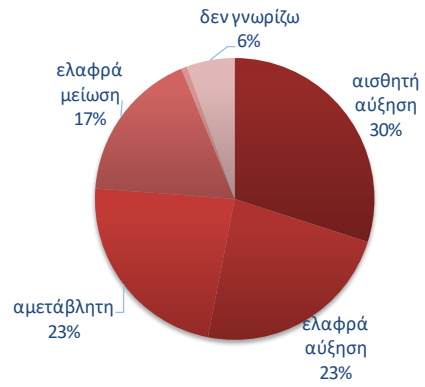
- Οριακή άνοδο καταγράφει σε σχέση με τον Ιανουάριο η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -92,0 (από -92,8) μονάδες. Αυτή η επίδοση παραμένει αισθητά δυσμενέστερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι και διαμορφώνονται στις -64,1 (από -64,9) και τις -69,5 (από -70,7) μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 92% των καταναλωτών στην Ελλάδα δηλώνει και πάλι ότι δεν είναι πιθανό να αγοράσει αυτοκίνητο εντός του προσεχούς 12μήνου.
- Μικρή επιδείνωση σημειώνει τον Απρίλιο σε σχέση με τον Ιανουάριο η πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -96,8 (από -95,7) μονάδες, επίδοση χειρότερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώνονται στις -82,9 (από -82,4) και τις -87,2 (από -86,8) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 1% των νοικοκυριών εγχωρίως δηλώνει εκ νέου ότι ίσως να προβεί σε αγορά / κατασκευή κατοικίας τον επόμενο χρόνο.
- Ελαφρά βελτίωση καταγράφει τον Απρίλιο ο δείκτης της πρόθεσης πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση / ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, ο οποίος διαμορφώνεται στις -83,4 (από -84,4) μονάδες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώνονται στις -51,7 (από -50,9) στην ΕΕ και στις -55,1 (από -54) μονάδες στην Ευρωζώνη. Το ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα που δηλώνουν ότι είναι αρκετά ή πολύ πιθανό να πραγματοποιήσουν σημαντικές δαπάνες αυτού του είδους το επόμενο χρονικό διάστημα έφτασε το 5,5% (από 5%).

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

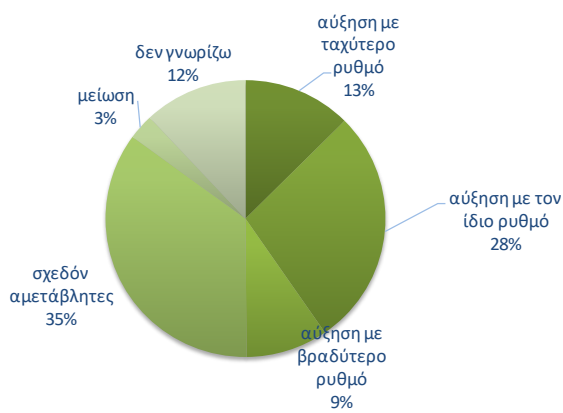
ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

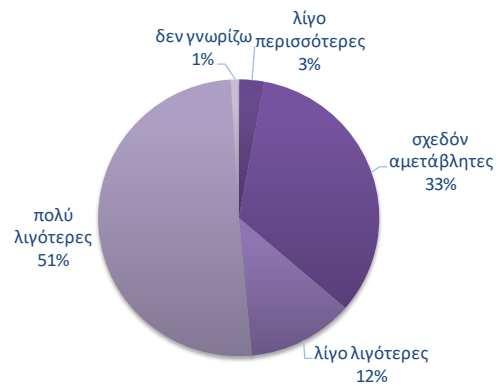
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Πηγή: ΙΟΒΕ